

การจัดการเรียนรู้วิชาหน้าที่พลเมืองแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคกลุ่มสืบค้น  
เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/2  
โรงเรียนสันกำแพง

Cooperative Civics Learning lesson plan based on search group investigation  
in order to promote citizenship in a democratic manner

กนกวรรณ นาวา<sup>1</sup> และ ชรินทร์ มั่งคั่ง<sup>2\*</sup>

Kanonthas Nawa<sup>1</sup> and Charin Mangkhang<sup>2\*</sup>

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่<sup>1,2</sup>

Faculty of Education, Chiang Mai University, Thailand<sup>1,2</sup>

E-mail: charin.mangkhang@cmu.ac.th<sup>2</sup>

Received February 20, 2023; Revised September 24, 2023; Accepted September 28, 2023

## บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างแผนการจัดการเรียนรู้วิชาหน้าที่พลเมืองแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคกลุ่มสืบค้น เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย และเพื่อศึกษาผลการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยด้วยการจัดการเรียนรู้วิชาหน้าที่พลเมืองแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคกลุ่มสืบค้น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/2 โรงเรียนสันกำแพง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยสุ่มห้องเรียน คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/2 จำนวน 38 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคกลุ่มสืบค้นรายวิชาหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม 2 แผนจัดการเรียนรู้ และแบบประเมินใบงาน และแบบประเมินการนำเสนอผลงานกลุ่ม สถิติที่ใช้ในการทำวิจัย คือ ค่าเฉลี่ยเลขคณิตและร้อยละ

ผลการศึกษาพบว่า 1. ผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้วิชาหน้าที่พลเมืองแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคกลุ่มสืบค้น เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยทั้ง 2 แผน ซึ่งผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พบว่า มีระดับคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ที่สามารถนำไปใช้ได้ โดยผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.81 และผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.46 ซึ่งทั้งสองแผนการจัดการเรียนรู้มีระดับคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ระดับเหมาะสมมากที่สุด และระดับเหมาะสมมาก ตามลำดับซึ่งสามารถดำเนินการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนได้จริง 2. การนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้และเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยโดยใช้เครื่องมือต่าง ๆ พบว่านักเรียนทำใบงาน เรื่อง

หลักสิทธิมนุษยชน นักเรียนสามารถบรรลุจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมอยู่ในระดับดีจำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 81.57 อยู่ในระดับพอใช้จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 18.42 และการนำเสนอผลงานกลุ่ม เรื่อง หลักสิทธิมนุษยชนกับปัญหาการบูลลี่ในสังคมนักเรียนสามารถบรรลุจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมอยู่ในระดับดีจำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 100

**คำสำคัญ:** การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ; เทคนิคกลุ่มสลับค้น; ความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย

## Abstract

The purpose of this study is to develop a cooperative civics learning lesson plan based on search group investigation in order to promote citizenship in a democratic manner, as well as to investigate the effect of promoting citizenship in democratic manners by organizing a cooperative civics learning course based on search group investigation with students in Class 4/2 at San Kamphaeng School. In this study, the researcher used a cluster sampling method. Random sampling in the classroom of 38 Mathayomsuksa 4/2 students The study's tools included a cooperative learning management plan for civics that used search group investigation, two plans, and an assessment form. Worksheet and evaluation form for group presentations The arithmetic mean and percentage were the statistics used in the study.

The study discovered that: 1. the cooperative civics learning management plan evaluation results were used in the search group "investigation." Both plans were evaluated by three experts in order to promote citizenship in democratic ways, and the quality level was found to be within the criteria that can be used. The learning management first plan's assessment results averaged 4.81, while the learning management second plan's assessment results averaged 4.46. Using various tools to implement lesson plans and collect research data It was discovered that the students completed worksheets on human rights principles. 31 students, or 81.57 percent, were able to achieve behavioral objectives at a good level; 7 students, or 7 percent, achieved behavioral objectives at a fair level.

**Keywords:** Cooperative Learning; Group Investigation; citizenship in a democratic manner

## บทนำ

ในสังคมโลกยุคปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในทุกมิติทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม การเมืองการปกครอง และเทคโนโลยีที่พัฒนาไปอย่างก้าวกระโดด ซึ่งล้วนแล้วแต่ส่งผลต่อความ

เป็นอยู่และวิถีชีวิตของคนในสังคม ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาพลเมืองของแต่ละประเทศเพื่อให้สามารถปรับตัวกับความเปลี่ยนแปลงในการดำเนินชีวิตในโลกยุคสมัยใหม่ได้อย่างเท่าทันโลกและมีทักษะที่หลากหลายเพื่อรับมือกับสิ่งต่าง ๆ ในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ และพัฒนาสู่ความเป็นพลโลกจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนา และส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่พลเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการศึกษาที่เป็นแหล่งถ่ายทอดองค์ความรู้และพัฒนาคนให้กลายเป็นพลเมืองของสังคมที่จะนำไปสู่การพัฒนาประเทศชาติต่อไปในอนาคต รูปแบบวิธีการสอนจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนและก้าวทันโลกมากยิ่งขึ้น โดยเน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่หลากหลาย สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์และเข้าใจในการดำเนินชีวิตในสังคมที่มีความแตกต่างได้อย่างถูกต้องและสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งการเรียนรู้แบบท่องจำเพื่อนำไปใช้ในการสอบนั้นไม่ตอบโจทย์กับสังคมในยุคสมัยใหม่อีกต่อไป การเรียนการสอนแบบ Active Learning เป็นกระบวนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้เข้ามามีส่วนร่วมและมีปฏิสัมพันธ์กับกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ การสังเคราะห์ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น เป็นต้น ทำให้เกิดการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน การถ่ายทอดองค์ความรู้เปลี่ยนจากการบรรยายเป็นการเรียนรู้จากการทำกิจกรรมของผู้เรียนในการได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองเกิดเป็นทักษะที่จะติดตัวผู้เรียนส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความยั่งยืน ผสมผสานกับการเรียนรู้ที่จะช่วยส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกและความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยจึงเกิดกระบวนการเรียนรู้ที่ช่วยการพัฒนาพลเมืองให้กลายเป็นพลเมือง Active Citizen เพื่อส่งเสริมพลเมืองให้มีความรับผิดชอบต่อสังคม รู้จักเคารพกติกาสังคม เคารพสิทธิผู้อื่น การมีจิตสำนึกสาธารณะ และการมีส่วนร่วมทางการเมืองและมีบทบาทในการร่วมกันพัฒนาสังคมให้เกิดความเป็นพลเมืองมีส่วนร่วม และเปลี่ยนแปลงสังคมให้เป็นสังคมที่สร้างสรรค์และสอดคล้องกับความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยเพื่อให้สังคมน่าอยู่และเกิดการพัฒนาร่วมกันสู่ความเป็นพลเมืองโลก

โดยผู้วิจัยได้ทำการสอนในรายวิชาหน้าที่พลเมือง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนสันกำแพง พบว่าการจัดการเรียนรู้ที่ค่อนข้างยืดหยุ่นเป็นศูนย์กลางมากกว่ายึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง รูปแบบการสอนเน้นการบรรยายให้ผู้เรียนเป็นเพียงผู้รับฟังเพียงเท่านั้น ส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ขาดการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ รวมถึงขาดการได้ลงมือปฏิบัติและการคิดวิเคราะห์การเรียนรู้ได้ด้วยตนเองแต่ต้องพึ่งพาการป้อนความรู้จากครูผู้สอนเพียงอย่างเดียว ซึ่งส่งผลกระทบและเป็นปัญหาอย่างมากในการจัดการเรียนรู้โดยเฉพาะในรายวิชาหน้าที่พลเมืองที่ผู้เรียนมีทักษะและพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยค่อนข้างน้อย ในทุกๆด้านทั้งความรับผิดชอบ เคารพสิทธิผู้อื่น การมีจิตสำนึกสาธารณะ และมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงมีจำเป็นที่จะต้องมีการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาและส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะความเป็นพลเมืองที่สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตและรับมือกับสังคมที่มีความเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาได้ ผู้วิจัยจึงได้หาแนวทางในการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทสังคมที่จะพัฒนาพลเมืองสู่ความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยจึงได้มีการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคกลุ่มสืบค้น (Group Investigation) มาช่วยพัฒนาให้เกิดกระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือกันอย่างมีประสิทธิภาพ ผ่านการสอดแทรกเนื้อหาด้านสิทธิมนุษยชนและปัญหาการถูกละเมิดสิทธิในสังคมซึ่งเป็นเรื่องใกล้

ตัวของผู้เรียนในการเรียนรู้และได้แสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในประเด็นดังกล่าวภายในกลุ่ม และระหว่างกลุ่มเพื่อส่งเสริมการแก้ปัญหาโดยกลุ่ม (ทิตนา แหมมณี, 2548) ทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒน ทักษะความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยจากการเรียนรู้ภายในชั้นเรียนและแสดงออกถึงพฤติกรรม ความเป็นพลเมืองที่มีส่วนร่วมจากการทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้

จากการได้ค้นคว้าและศึกษางานวิจัยพบว่า มีหลายงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานวัตกรรมที่ จะช่วยในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองให้มีคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะและกระบวนการเรียนรู้ในความเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ พลเมืองที่มีส่วน ร่วม และพลเมืองที่มุ่งเน้นความเป็นธรรมในสังคมของผู้เรียนจึงมุ่งเน้นในการนำการจัดการเรียนรู้แบบ ร่วมมือเทคนิคกลุ่มสี่คน (GI) มาใช้ในห้องเรียนในการแก้ปัญหาที่ซับซ้อนในการเรียนเกี่ยวกับระบอบ ประชาธิปไตย ซึ่งห้องเรียนได้ร่วมมือกันในการคิดหาวิธีแก้ปัญหาทั้งครูและนักเรียนช่วยกันคิดค้น กระบวนการเรียนรู้ โดยใช้ประสบการณ์ของแต่ละคนที่มีอยู่ รวมทั้งความสามารถและความต้องการของ แต่ละคน ผู้เรียนเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นในทุก ๆ ด้าน นอกจากนี้ยังช่วยกันตัดสินใจ และกำหนดเป้าหมายในงานต่าง ๆ ที่กลุ่มได้รับผิดชอบการวางแผนกลุ่มเป็นหนึ่งวิธีที่ทำให้ผู้สอนมั่นใจว่า นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Slavin,1995) อีกทั้งสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียน อยากที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองให้มีความกล้าแสดงออก กล้าที่จะคิดอย่างสร้างสรรค์ สามารถทำงาน ร่วมกับผู้อื่นได้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อตัวผู้เรียนที่จะนำไปสู่การเป็น พลเมืองที่สำคัญต่อประเทศชาติในอนาคต

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงได้เห็นถึงความสำคัญที่จะพัฒนาให้ผู้เรียนได้เกิดทักษะและเสริมสร้างศักยภาพ ของความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยให้เกิดแก่ผู้เรียนจึงทำให้การจัดทำวิจัยครั้งนี้มีความสำคัญที่จะ ช่วยส่งเสริมความเป็นพลเมืองที่รู้จักการทำงานเป็นทีมโดยผู้เรียนจะเกิดทักษะในการคิด การให้เหตุผล การเชื่อมโยง ตลอดจนสามารถพัฒนาตนเองได้จนนำไปสู่ความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยที่เตรียม ความพร้อมสู่การเป็นพลเมืองโลกที่จะสามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลาในโลกที่ ผันผวนให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขและมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติให้ดี ยิ่งขึ้น

### วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างแผนการจัดการเรียนรู้วิชาหน้าที่พลเมืองแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคกลุ่มสี่คน เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/2 โรงเรียนสันกำแพง
2. เพื่อศึกษาผลการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยด้วยการจัดการเรียนรู้วิชา หน้าที่พลเมืองแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคกลุ่มสี่คน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/2 โรงเรียนสัน กำแพง

## วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง “การจัดการเรียนรู้วิชาหน้าที่พลเมืองแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคกลุ่มสืบค้น เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/2 โรงเรียนสันกำแพง” ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินขั้นตอนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยมีการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

### 1. การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคกลุ่มสืบค้น มีขั้นตอน ดังนี้

1.1 ศึกษารายละเอียดของหลักสูตร จุดประสงค์รายวิชาและคำอธิบายรายวิชา คู่มือครู และเนื้อหาวิชาหน้าที่พลเมือง ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 วิชาหน้าที่พลเมือง หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง สิทธิมนุษยชน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแผนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง กระทรวงศึกษาธิการ

1.2 ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคกลุ่มสืบค้น จากบทความหนังสือวิชาการ รวมถึงงานวิจัย ทั้งในประเทศและต่างประเทศเพื่อเรียนรู้แนวทางการนำไปใช้ในชั้นเรียน จุดแข็ง และสิ่งที่ควรปรับปรุงในมิติต่าง ๆ และนำมาออกแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย

1.3 วิเคราะห์จุดประสงค์รายวิชาและมาตรฐานรายวิชา เพื่อนำมาเขียนเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้ ให้เกิดความครอบคลุมพฤติกรรม ทั้งด้านความรู้ ทักษะ/กระบวนการ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์

1.4 จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้วิชาหน้าที่พลเมือง หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง สิทธิมนุษยชน เป็นเครื่องมือหลักในการออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคกลุ่มสืบค้น ประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 2 แผน ใช้ในการสอน 6 คาบเรียน ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง หลักสิทธิมนุษยชนสากล และ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง หลักสิทธิมนุษยชนกับปัญหาการบูลลี่ในสังคม

1.5 วิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้ (กิจกรรมการเรียนรู้) เพื่อจัดกระบวนการให้ครบตามขั้นตอน โดยเลือกใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคกลุ่มสืบค้น

1.6 วิเคราะห์สื่อการเรียนรู้ที่ใช้ประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ โดยคัดเลือกสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียนให้เหมาะสม สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้

1.7 วิเคราะห์กระบวนการวัดและประเมินผล โดยเลือกใช้วิธีการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับ จุดประสงค์การเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของผู้เรียน ผ่านการใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคกลุ่มสืบค้น หลังเสร็จสิ้นกระบวนการจัดการเรียนรู้ได้อย่างชัดเจน

1.8 ออกแบบและจัดทำแผนการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคกลุ่มสืบค้น ให้มีความสอดคล้องต่อเนื่อง และมุ่งส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย จำนวน 2 แผน

1.9 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น ให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ตรวจสอบความเหมาะสมในการลำดับเนื้อหา ขั้นตอนวิธีการสอน การใช้สื่อการเรียนรู้ การใช้นวัตกรรม และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ โดยหาค่าเฉลี่ยความเหมาะสม ซึ่งแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดีควรมีค่าเฉลี่ยของแต่ละแผนไม่น้อยกว่า 2.51 โดยมีวิธีการให้คะแนนดังนี้

|                               |                         |
|-------------------------------|-------------------------|
| ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง | มีความเหมาะสมมากที่สุด  |
| ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง | มีความเหมาะสมมาก        |
| ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง | มีความเหมาะสมปานกลาง    |
| ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง | มีความเหมาะสมน้อย       |
| ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง | มีความเหมาะสมน้อยที่สุด |

1.10 นำแผนการจัดการเรียนรู้มาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

1.11 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงไปใช้ในการจัดการเรียนรู้กับกลุ่มเป้าหมายเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย

## 2. การสร้างแบบประเมินใบงาน และแบบประเมินการนำเสนอผลงานกลุ่ม มีขั้นตอน ดังนี้

2.1 ศึกษาความหมายและแนวทางในการสร้างแบบประเมินการทำผลงานจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เพื่อนำมากรอบในการออกแบบแบบประเมินผลงานให้ถูกต้องและตรงประเด็นที่ต้องการ

2.2 ศึกษารายละเอียดของแผนการจัดการเรียนรู้แต่ละแผนเพื่อทำความเข้าใจจุดประสงค์การเรียนรู้แนวทางการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล ที่นำมาใช้ในชั้นเรียนเพื่อเข้าใจภาพรวมของความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย และสามารถนำมาออกแบบรายการประเมิน ให้สอดคล้องกับพฤติกรรมที่ต้องการวัดจากผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม

2.3 ออกแบบและสร้างแบบประเมินใบงาน และแบบประเมินการนำเสนอผลงานกลุ่ม โดยระบุงองค์ประกอบของการประเมินแต่ละหัวข้อ พร้อมคำอธิบายเพื่อให้ผู้สอนมีเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจนและสามารถประเมินผลอย่างเหมาะสมกับระดับผลงาน

2.4 นำแบบประเมินใบงาน และแบบประเมินการนำเสนอผลงานกลุ่ม ที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสม ทั้งองค์ประกอบของการประเมิน คำอธิบายการประเมิน การแบ่งระดับการประเมิน โดยหาค่าเฉลี่ยความเหมาะสม ซึ่งแบบประเมินใบงาน และแบบประเมินการนำเสนอผลงานกลุ่มที่ดี ควรมีค่าเฉลี่ยของแต่ละข้อตั้งแต่ 2.51 ขึ้นไป คือ มีคุณภาพความเหมาะสมตั้งแต่ระดับปานกลาง ขึ้นไป โดยมีวิธีการให้คะแนนดังนี้

|                               |                         |
|-------------------------------|-------------------------|
| ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง | มีความเหมาะสมมากที่สุด  |
| ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง | มีความเหมาะสมมาก        |
| ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง | มีความเหมาะสมปานกลาง    |
| ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง | มีความเหมาะสมน้อย       |
| ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง | มีความเหมาะสมน้อยที่สุด |

### การรวบรวมข้อมูล

จากกรอบการดำเนินการวิจัยที่มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย ผ่านการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคกลุ่มสี่คน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/2 โรงเรียน สันกำแพง ผู้ทำวิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ออกแบบและสร้างแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 2 แผน แบบประเมินใบงาน และแบบประเมิน การนำเสนอผลงานกลุ่ม เพื่อใช้ในการดำเนินการจัดการเรียนรู้และใช้ในการวิเคราะห์ผลลัพธ์ในการจัดการ เรียนรู้
2. นำแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 2 แผน แบบประเมินใบงาน และแบบประเมินการนำเสนอ ผลงานกลุ่ม ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและให้คำแนะนำ จากนั้นปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญเพื่อ นำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้ดำเนินการกับกลุ่มตัวอย่างในชั้นเรียน โดยแต่ละแผนจะเน้นการ เรียนรู้ที่ให้นักเรียนเกิดการคิดวิเคราะห์และใช้กระบวนการกลุ่ม รวมถึงการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้เกี่ยวกับ หลักสิทธิมนุษยชนกับความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย มาขับเคลื่อนกระบวนการเรียนรู้ในชั้นเรียน
4. นำแบบประเมินการทำผลงาน มาวัดและประเมินผลงานในการใช้แผนการเรียนรู้หน่วยที่ 4 เรื่อง สิทธิมนุษยชน เพื่อประเมินทักษะความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของผู้เรียนผ่านการทำผลงาน
5. หลังจากการใช้แผนการเรียนรู้ ผู้สอนจะมีการทบทวนการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ว่าเป็นไป ตามแผนหรือไม่ มีส่วนใดที่ไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้เพื่อหาสาเหตุและนำไปปรับปรุงแก้ไขในการใช้ แผนการเรียนรู้ครั้งต่อไป รวมถึงนำผลจากการบันทึกในแบบสังเกตมาวิเคราะห์ร่วมกัน

### การวิเคราะห์ข้อมูล

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้พบว่าเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพที่ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์เพื่อหาคุณภาพ ของแผนการเรียนรู้ทั้ง 2 แผน โดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจากข้อมูลที่ได้มาจากการ ประเมินแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคกลุ่มสี่คน เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถี ประชาธิปไตย จากผู้เชี่ยวชาญที่ได้ประเมินแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 3 คน

การแปลผล ผู้วิจัยได้กำหนดค่าคะแนนของการประเมินการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความเป็น พลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย ไว้ดังนี้

- ระดับที่ 5 หมายถึง มีความเหมาะสมมากที่สุด
- ระดับที่ 4 หมายถึง มีความเหมาะสมมาก
- ระดับที่ 3 หมายถึง มีความเหมาะสมปานกลาง
- ระดับที่ 2 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อย
- ระดับที่ 1 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

สำหรับเกณฑ์แปลผลค่าคะแนนของแผนการจัดการเรียนรู้ที่มาจากการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้ง 3 คน มีดังนี้

|                               |                         |
|-------------------------------|-------------------------|
| ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง | มีความเหมาะสมมากที่สุด  |
| ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง | มีความเหมาะสมมาก        |
| ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง | มีความเหมาะสมปานกลาง    |
| ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง | มีความเหมาะสมน้อย       |
| ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง | มีความเหมาะสมน้อยที่สุด |

#### ด้านเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพที่ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์เพื่อหาคุณภาพของแผนการเรียนรู้ทั้ง 2 แผน โดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจากข้อมูลที่ได้มาจากการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคกลุ่มสปีดคัน เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน

การแปลผลครั้งที่ 1 ผู้วิจัยได้กำหนดค่าคะแนนของผลการประเมินใบงานเรื่อง หลักสิทธิมนุษยชนสากล เพื่อวัดทักษะความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย ไว้ดังนี้

|                    |                         |
|--------------------|-------------------------|
| ระดับที่ 5 หมายถึง | มีความเหมาะสมมากที่สุด  |
| ระดับที่ 4 หมายถึง | มีความเหมาะสมมาก        |
| ระดับที่ 3 หมายถึง | มีความเหมาะสมปานกลาง    |
| ระดับที่ 2 หมายถึง | มีความเหมาะสมน้อย       |
| ระดับที่ 1 หมายถึง | มีความเหมาะสมน้อยที่สุด |

สำหรับเกณฑ์แปลผลค่าคะแนนของแบบวัดใบงานเรื่อง หลักสิทธิมนุษยชนสากล ที่มาจากการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 คน มีดังนี้

|                               |                         |
|-------------------------------|-------------------------|
| ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง | มีความเหมาะสมมากที่สุด  |
| ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง | มีความเหมาะสมมาก        |
| ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง | มีความเหมาะสมปานกลาง    |
| ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง | มีความเหมาะสมน้อย       |
| ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง | มีความเหมาะสมน้อยที่สุด |

การแปลผลครั้งที่ 2 ผู้วิจัยได้กำหนดค่าคะแนนของผลการประเมินแบบประเมินเกณฑ์การให้คะแนนการนำเสนอผลงานกลุ่ม เพื่อวัดทักษะความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย ไว้ดังนี้

|                    |                         |
|--------------------|-------------------------|
| ระดับที่ 5 หมายถึง | มีความเหมาะสมมากที่สุด  |
| ระดับที่ 4 หมายถึง | มีความเหมาะสมมาก        |
| ระดับที่ 3 หมายถึง | มีความเหมาะสมปานกลาง    |
| ระดับที่ 2 หมายถึง | มีความเหมาะสมน้อย       |
| ระดับที่ 1 หมายถึง | มีความเหมาะสมน้อยที่สุด |

สำหรับเกณฑ์แปลผลค่าคะแนนของการนำเสนอผลงานกลุ่ม เรื่อง หลักสิทธิมนุษยชนกับปัญหาการบูลลี่ในสังคม ที่มาจากการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 คน มีดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีความเหมาะสมมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีความเหมาะสมมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีความเหมาะสมปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

## ผลการวิจัย

### 1. ผลการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้วิชาหน้าที่พลเมืองแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคกลุ่มสปีค

แผนการจัดการเรียนรู้วิชาหน้าที่พลเมืองแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคกลุ่มสปีค เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/2 โรงเรียนสนก้าแพง ทั้ง 2 แผน ได้ผ่านการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน พบว่าการประเมินคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง หลักสิทธิมนุษยชนสากล โดยภาพรวมได้ค่าเฉลี่ยทุกด้านอยู่ในระดับความเหมาะสมมากที่สุด และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง หลักสิทธิมนุษยชนกับปัญหาการบูลลี่ในสังคม โดยภาพรวมได้ค่าเฉลี่ยทุกด้านอยู่ระหว่าง 4.46 – 4.81 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับความเหมาะสมมาก ซึ่งสามารถนำไปใช้จัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนได้จริง

### 2. ผลการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย

2.1 ผลการจัดการเรียนรู้วิชาหน้าที่พลเมืองแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคกลุ่มสปีค เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง หลักสิทธิมนุษยชนสากล ผ่านการทำใบงาน จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 38 คน พบว่า นักเรียนจำนวน 31 คน อยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 81.57 นักเรียนจำนวน 7 คน อยู่ในระดับพอใช้ คิดเป็นร้อยละ 18.42 ซึ่งนักเรียนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 38 คนมีคะแนนอยู่ในระดับ พอใช้ ขึ้นไป ถือว่าผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนดไว้

2.2 ผลการจัดการเรียนรู้วิชาหน้าที่พลเมืองแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคกลุ่มสปีค เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง หลักสิทธิมนุษยชนสากล ผ่านการทำใบงาน จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 38 คน พบว่า นักเรียนจำนวน 38 คน อยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 100 ซึ่งนักเรียนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 38 คนมีคะแนนอยู่ในระดับ พอใช้ ขึ้นไป ถือว่าผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนดไว้

## อภิปรายผลการวิจัย

จากการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้วิชาหน้าที่พลเมืองแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคกลุ่มสี่คน พบว่าแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 2 แผน สามารถส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยได้จากการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคกลุ่มสี่คนโดยผู้วิจัยได้นำเอาแนวคิดและทฤษฎีของนักวิจัยหลายท่านมาปรับใช้ให้สอดคล้องกับการทำวิจัยและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของ Slavin (1995, pp. 114–118) ได้อธิบายขั้นตอนของการเรียนแบบร่วมมือเทคนิคกลุ่มสี่คน (GI) ดังต่อไปนี้ ขั้นที่ 1 กำหนดหัวข้อและจัดกลุ่มนักเรียน ขั้นที่ 2 วางแผนการทำงาน ขั้นที่ 3 ดำเนินการค้นคว้า ขั้นที่ 4 เตรียมการนำเสนอ ขั้นที่ 5 นำเสนอข้อมูล ขั้นที่ 6 ประเมินผล ข้อดีของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคกลุ่มสี่คนจะทำให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการกลุ่มในการฝึกฝนความรับผิดชอบต่อการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม โดยที่สมาชิกในกลุ่มมีความแตกต่างกันด้านความสามารถการเรียนรู้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รับผิดชอบการทำงานของสมาชิกแต่ละคนในกลุ่มร่วมกัน การเรียนรู้ด้วยวิธีดังกล่าวจัดเป็นการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นผู้ที่สำคัญที่สุด ทั้งนี้เพราะเป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนได้ใช้ความรู้ความสามารถเฉพาะตัวและศักยภาพในตนเอง ร่วมมือกันแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้บรรลุสำเร็จได้ โดยที่สมาชิกในกลุ่มตระหนักว่าแต่ละคนเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม ดังนั้นสมาชิกในกลุ่มต้องรับผิดชอบร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวให้เข้ากับกลุ่มหรือสังคมได้ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีภายในกลุ่ม ร่วมกันคิดและหาแนวทางในแก้ปัญหาต่างๆด้วยกระบวนการกลุ่มแบบร่วมมือกันเรียนรู้เพื่อจะสามารถนำไปต่อยอดในการดำเนินชีวิตที่จะสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข

การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของผู้เรียน ผู้วิจัยได้นำแนวคิดและทฤษฎีที่สอดคล้องกับการส่งเสริมคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย ในการจัดทำแผนและการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะและสร้างความเป็นพลเมืองทั้ง 3 ประเภท ดังนี้ คือ ประเภทที่ 1 พลเมืองที่มีความรับผิดชอบ (personally responsible citizen) ช่วยแก้ปัญหาของสังคม พัฒนาสังคม รับผิดชอบ เคารพกฎหมายและกติกาของสังคม ประเภทที่ 2 พลเมืองที่มีส่วนร่วม (participatory citizen) เป็นพลเมืองที่เข้าร่วมในการแก้ปัญหาและพัฒนาสังคม ประเภทที่ 3 พลเมืองที่มุ่งเน้นความเป็นธรรมในสังคม (justice-oriented citizen) เป็นพลเมืองที่มุ่งเน้นแก้ปัญหาและพัฒนาสังคม (ทศพล สมพงษ์, 2556) เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้สู่การเป็นพลเมืองต้นตัวและมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองของผู้เรียนให้มีความรับผิดชอบต่อสังคม รู้จักเคารพกติกาสังคม เคารพสิทธิผู้อื่น การมีจิตสำนึกสาธารณะ และการมีส่วนร่วมทางการเมืองและมีบทบาทในการร่วมกันพัฒนาสังคมให้เกิดความเป็นสังคมที่สร้างสรรค์และร่วมกันพัฒนาไปสู่สิ่งที่ดีจนกลายเป็นพลเมืองที่เป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติ

จากการที่ให้ผู้เรียนได้สร้างผลงานจากกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อวัดความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของผู้เรียนผ่านการทำใบงานและนำเสนอผลงานกลุ่มในการร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในประเด็นเรื่องสิทธิมนุษยชนโดยเฉพาะปัญหาใกล้ตัวผู้เรียนอย่างปัญหาการถูกละเมิดสิทธิในสังคมผ่านการเรียนรู้

ภายในชั้นเรียนเพื่อส่งเสริมทักษะความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยโดยมีการอ้างอิงงานวิจัยของ ภักดี โพธิ์สิงห์, กฤษ เพิ่มทันจิตต์ และกมลทิพย์ ตรีเดช (2562) ได้พัฒนากระบวนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจิตสำนึกความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยสำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้ 1) เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจิตสำนึกความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยสำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม 2) เพื่อศึกษาผลการใช้กระบวนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจิตสำนึกความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยสำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการแบบผสมผสานระหว่างเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ คณะนักศึกษามีทักษะความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของนักศึกษาที่เข้าร่วมกระบวนการ active learning มากกว่านักศึกษาที่ไม่ได้เข้าร่วมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ ยังพบว่าองค์ประกอบที่สำคัญของการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยสำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัย คือ ทักษะการคิด การเคารพกติกา การเคารพสิทธิผู้อื่น ความรับผิดชอบต่อสังคม การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะ การพบปะความแตกต่าง และรับผิดชอบต่อสังคมร่วมกัน สังคมพลเมืองเป็นสังคมแนวราบที่ทุกคนมีสิทธิเสรีภาพ อย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน ดังนั้นการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยสำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยควรใช้กระบวนการเรียนรู้แบบ active learning, project based learning, problem based learning ควรส่งเสริมทั้งกิจกรรมเสริมหลักสูตรและกิจกรรมในหลักสูตรควบคู่กันไป และเรียนรู้เป็นการทำงานเป็นทีม การลงพื้นที่ทำกิจกรรมนอกห้องเรียน อาจารย์เป็นเพียงผู้จัดกระบวนการเรียนรู้ วางแผนการเรียนรู้ มอบหมายงานแล้วให้นักศึกษามาดูอภิปรายร่วมกัน การแบ่งกลุ่มย่อยทำงาน นำเสนองาน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน มีความเป็นพลเมืองที่ตื่นรู้ มีการคิดเชิงวิพากษ์ มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อชุมชน สังคม และร่วมกันพัฒนาบ้านเมืองให้น่าอยู่ โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม เช่น ครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา สื่อมวลชน ภาคประชาสังคม ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น

ผลการจัดการเรียนรู้วิชาหน้าที่พลเมืองแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคกลุ่มสี่คน เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/2 โรงเรียนสันกำแพง จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 2 แผน ผลการประเมินคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง หลักสิทธิมนุษยชนสากล และผลการประเมินคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง หลักสิทธิมนุษยชนกับปัญหาการบูลลี่ในสังคม ในภาพรวมอยู่ในระดับความเหมาะสมมากซึ่งสามารถนำไปใช้จัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนได้จริง เนื่องนักเรียนเกิดการเรียนรู้และมีทักษะความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยภายหลังจากการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคกลุ่มสี่คนในการส่งเสริมกระบวนการกลุ่มเพื่อให้นักเรียนสามารถมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ แสดงความคิดเห็นและร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจนกลายเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม เคารพสิทธิของผู้อื่นซึ่งได้แสดงออกมาผ่านการทำใบงานและการนำเสนอผลงานกลุ่มของนักเรียน ผลของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคกลุ่มสี่คน เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยคือ การทำใบงาน เรื่อง หลักสิทธิมนุษยชนสากล จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน

38 คน พบว่านักเรียนสามารถบรรลุจุดเชิงพฤติกรรมอยู่ในระดับดี 31 คน คิดเป็นร้อยละ 81.57 และอยู่ในระดับพอใช้ 7 คน คิดเป็นร้อยละ 18.42 และผลของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคกลุ่มสืบค้น เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยผ่านการนำเสนอผลงานกลุ่ม เรื่อง หลักสิทธิมนุษยชน กับปัญหาการบูลลี่ในสังคม จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 38 คน พบว่านักเรียนสามารถบรรลุจุดเชิงพฤติกรรมอยู่ในระดับดี 38 คน คิดเป็นร้อยละ 100

กล่าวโดยสรุปผลการวิจัย เรื่อง การจัดการเรียนรู้วิชาหน้าที่พลเมืองแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคกลุ่มสืบค้น เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/2 โรงเรียนสันกำแพง นั้นพบว่าทั้ง 2 แผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมมากซึ่งสามารถนำไปใช้จัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนได้และสามารถส่งเสริมความเป็นพลเมืองของนักเรียนให้รู้จักรับผิดชอบ เคารพสิทธิผู้อื่น การมีจิตสำนึกสาธารณะ และการมีส่วนร่วมต่อพัฒนาสังคมจนนำไปสู่การเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยได้อย่างมีคุณภาพ

## ข้อเสนอแนะ

### ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้

1. จากการจัดการเรียนรู้วิชาหน้าที่พลเมืองแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคกลุ่มสืบค้น เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยพบว่ามีปัญหาที่สำคัญคือระยะเวลาในการทำกิจกรรมค่อนข้างใช้เวลามากเนื่องจากจะมีกระบวนการทำงานกลุ่มที่จะให้ผู้เรียนได้พูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้ไปจนถึงการนำเสนอผลงานกลุ่มทำให้หากนำไปใช้ควรจัดสรรเวลาให้ดีและเหมาะสมกับแต่ละกิจกรรม

2. การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยในการจัดการเรียนรู้ยังขาดการเชื่อมโยงองค์ความรู้ภายในท้องถิ่นหรือชุมชนของผู้เรียนซึ่งทำให้การเรียนรู้อาจจะเห็นภาพได้ไม่ชัดเจนและไม่เข้าใจในประเด็นเท่าที่ควร

### ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาหน้าที่พลเมืองแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคกลุ่มสืบค้น เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะและพัฒนาสู่การเป็นพลเมืองที่สำคัญของประเทศชาติได้ในอนาคต

2. ควรพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยส่งเสริมความเป็นพลเมืองที่ยั่งยืนให้แก่ผู้เรียนเพื่อให้สามารถนำองค์ความรู้ไปต่อยอดในการดำรงชีวิต สามารถแก้ไขปัญหาด้วยตัวเองได้และพัฒนาตนเองสู่ความเป็นพลโลก

## เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). *เอกสารชุดเทคนิคการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด*. กรุงเทพฯ: กรมการศาสนา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตยสำหรับผู้สอน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สหยาบลิ้น.
- จันทร์ ดินดีพจนานุกรม. (2553). การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning). *วารสารวิชาการ*, 3(12), 36–55.
- ชัยยศ จิรรัตน์. (2563). แนวทางการพัฒนาความเป็นพลเมืองดีตามแนวคิดของประชาสังคมแนวใหม่. *วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น*, 4(3), 327–336.
- จิตติยา มุลมาตย์. (2558). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือรูปแบบสืบสวนสอบสวนร่วมกับแผนผังความคิด เรื่อง พลเมืองดีของประเทศไทยและสังคมโลกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ณัฐธิดา ดวงแก้ว. (2564). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*, 32(3), 117–131.
- ดุจเดือน พันธุมนาวิน. (2550). รายงานการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมในประเทศไทยและต่างประเทศ. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรมสำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน).
- ทศพล สมพงษ์. (2557). *การพัฒนาโครงการเชิงรุกเพื่อพัฒนาการเมืองภาคพลเมือง*. กรุงเทพฯ: แก่นจันทร์.
- ทิพย์พาพร ตันติสุนทร. (2557). *พลเมือง สิทธิมนุษยชน และประชาธิปไตย*. กรุงเทพฯ: สถาบันนโยบายศึกษาภายใต้มูลนิธิส่งเสริมนโยบายศึกษา.
- ทศนา แหมมณี. (2548). *รูปแบบการเรียนการสอนทางเลือกที่หลากหลาย*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปริญญา เทวานฤมิตรกุล. (2555). *การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น.
- ภัคดี โพธิ์สิงห์, กฤษ เพิ่มทันจิตต์ และกมลทิพย์ ตรีเดช. (2562). การพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจิตสำนึกความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยสำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม (รายงานการวิจัย). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2555). *พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน*. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- ฤชุตา เทพยากุล. (2554). การศึกษาวิชาความเป็นพลเมือง. *วารสารเรียนรู้ประชาธิปไตย*, 3(9), 40–62.
- วรรณทิพา รอดแรงคำ และ จิต นวนแก้ว. (2542). การพัฒนาการคิดของนักเรียนด้วยกิจกรรมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.).

วรารักษ์ สามโกเศศ. (2554). การศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง. สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2566, จาก [http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID= 22721&key=news\\_research](http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID= 22721&key=news_research)

ศรีภรณ์ ณะวงศ์ษา. (2541). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์และการให้ความร่วมมือต่อกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรม การเรียนแบบ TEAMS-GAMES-TOURNAMENT HUU STUDENT TEAMS-ACHIEVEMENT DIVISION และการสอนตามคู่มือครู (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

Armstrong. D.S. (1997). The Effect of Student Team Achievement Divisions Cooperative Learning Technique on Upper Secondary Social Studies Student's Academic Achievement and Attitude Towards Social Studies Class (Block Scheduling, Twelfthgrade High School Students). *Dissertation Abstracts International*, 59(2), 121.

Slavin, Robert E. (1995). *Cooperative Learning Theory, Research and Practice*. 2<sup>nd</sup> ed. Massachsetts: A Simom and Schuster.